

บทที่ ๓

บทบาทในการแก้ไขปัญหาในระดับภูมิภาคของอาเซียน

ในบทที่ ๓ นี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงบทบาทในการแก้ไขปัญหาในระดับภูมิภาคของอาเซียน โดยมีแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติอาเซียนดังต่อไปนี้

แนวทางในการกำหนดนโยบายของอาเซียน

การประชุมระดับหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนหรือการประชุมสุดยอดอาเซียน (The Meeting of the ASEAN Heads of State/Government – ASEAN Summit) การประชุมหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนเป็นกลไกสูงสุดในการกำหนดนโยบายและแนวทางความร่วมมือของอาเซียน โดยนับตั้งแต่มีการจัดตั้งสมาคมอาเซียนเป็นต้นมาได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างเป็นทางการไปแล้วรวม ๘ ครั้ง คือ พ.ศ.๒๕๑๕ ณ ประเทศอินโดนีเซีย พ.ศ.๒๕๒๐ ณ ประเทศมาเลเซีย พ.ศ.๒๕๓๐ ณ ประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับการประชุมครั้งที่ ๔ ได้มีขึ้นใน พ.ศ.๒๕๓๕ ณ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งในครั้งนั้น ที่ประชุมได้มีมติให้จัดการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่าง เป็นทางการทุก ๆ ๑ ปี การประชุมครั้งที่ ๕ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ ณ กรุงเทพฯ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ผู้นำของประเทศทั้ง ๑๐ ประเทศในภูมิภาคได้มี โอกาสมาพบปะกันอย่างพร้อมเพรียง โดยได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำอาเซียน ๑ ประเทศ กับผู้นำรัฐบาลกัมพูชา ลาว และพม่า และที่ประชุมฯ ยังได้มีมติให้มีการพบปะหารือระหว่างผู้นำ รัฐบาลอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างที่ไม่มีการประชุมสุดยอดอาเซียนด้วย การประชุมครั้งที่ ๖ ณ ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งได้มีการร่วมลงนามในเอกสารสำคัญ คือ Hanoi Declaration, Hanoi Plan of Action, Statement on Bold Measures ฯลฯ การประชุมครั้งที่ ๗ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๕-๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ณ บันดาร์ เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ซึ่งได้มี การร่วมลงนามในเอกสารสำคัญคือ ปฏิญญาอาเซียน ค.ศ.๒๐๐๑ ว่าด้วยการดำเนินการร่วมในการต่อต้านการก่อการร้ายและปฏิญญาการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๗ เกี่ยวกับโรคเอดส์ และการประชุม สดุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๘ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๔-๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ณ กรุงพนมเปญ

นอกจากนี้ ได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Informal Summit) ครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ.๒๕๓๕ ณ กรุงจาการ์ตา ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๔-๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ ณ

กรุงกัวลาลัมเปอร์ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ณ กรุงมะนิลา และครั้งที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ณ สิงคโปร์

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ ๔ ที่สิงคโปร์ ที่ประชุมได้เห็นชอบที่จะเรียกการประชุมครั้งต่อไปว่า “การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ซึ่งจะมีการประชุมทุกปี ทั้งนี้ ให้นับการหารือที่เป็นสาระและลดขั้นตอนด้านพิธีการ โดยการประชุมสุดยอดอาเซียนเมื่อวันที่ ๕-๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ณ ประเทศบรูไน ดารุสซาลามจัดเป็นการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑ และจะเรียงตามลำดับครั้งทุกปีไป

การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting – AMM) เป็นการประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียน และอาจจัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนสมัยพิเศษ (ASEAN Foreign Ministers’ Retreat) ขึ้นได้ตาม ความจำเป็น เพื่อรับผิดชอบในการกำหนดแนวทางในระดับนโยบายและทำหน้าที่ทบทวนข้อตัดสินใจ ต่าง ๆ มอบนโยบายและโครงการให้คณะกรรมการประจำอาเซียนหรือคณะกรรมการอื่น ๆ ดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจะเป็นผู้ลงนามในความตกลงที่เกี่ยวกับความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของอาเซียนด้วย การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ ๓๕ จัดขึ้นที่บันดาร์ เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม- ๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ ๓๖ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕-๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๖ ที่กรุงพนมเปญ

การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศ คู่เจรจา (Post Ministerial Conferences – PMC) ภายหลังการประชุม AMM ในแต่ละปี รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนจะร่วมประชุมกับ รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศคู่เจรจา ร่วมและแยกเป็นรายประเทศ เพื่อหารือในเรื่องความร่วมมือ และความช่วยเหลือในโครงการต่างๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับนโยบายเกี่ยวกับ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงที่มีความสนใจร่วมกันกับประเทศคู่เจรจาดังกล่าว การประชุมระดับรัฐมนตรีในสาขาอื่นๆ ประกอบด้วย

๑. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers-AEM) ซึ่งจะหารือและพิจารณาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภายในภูมิภาค และกับประเทศนอกกลุ่มเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

๒. การประชุมคณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA Council) ซึ่งเป็นผล จากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๔ ที่ให้มีการกำกับดูแล ประสานงาน และทบทวนการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยโครงการลดภาษีศุลกากรให้เป็นอัตราเดียวกันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยคณะมนตรีฯ ดังกล่าวจะรายงานต่อรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน

๓. การประชุมคณะมนตรีเขตการลงทุนอาเซียน (AIA Council) ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อกำกับดูแล ประสาน และทบทวนการดำเนินงานตามความตกลงจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area)

๔. การประชุมรัฐมนตรีเฉพาะด้าน (Sectoral ASEAN Ministers' Meeting) จัดขึ้นเป็นประจำเพื่อกำหนดแนวนโยบายและเร่งรัดการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการอาเซียน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งริเริ่มโครงการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการเกษตรและป่าไม้ ด้านพลังงาน ด้านสังคม การพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย ด้านแรงงาน ด้านสาธารณสุข ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสารนิเทศ ฯลฯ

การประชุมในระดับคณะเจ้าหน้าที่

ด้านการเมือง คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting – SOM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศของอาเซียน ทำหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง รวมถึงประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง

ด้านเศรษฐกิจ คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจ (ASEAN Senior Economic Officials Meeting – SEOM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงที่รับผิดชอบงานเศรษฐกิจของอาเซียน ทำหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านเศรษฐกิจ

คณะกรรมการประจำอาเซียน (ASEAN Standing Committee – ASC) คณะกรรมการประจำอาเซียนประกอบด้วยเลขาธิการอาเซียนและอธิบดีกรมอาเซียนของแต่ละประเทศ สมาชิก ทำหน้าที่ดูแลดำเนินงาน ติดตามผล และพิจารณาทบทวนการปฏิบัติงานของอาเซียน เพื่อให้ เกิดความต่อเนื่องและอาจตัดสินใจในเรื่องเร่งด่วนได้ คณะกรรมการประจำอาเซียนนี้ ถือเป็นศูนย์กลาง ในการประสานงาน ดูแลรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยปกติจะมีการประชุมคณะกรรมการประจำ อาเซียนปีละ ๔-๕ ครั้ง ซึ่งประเทศที่เป็นประธานคณะกรรมการประจำอาเซียนจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASC ครั้งแรกและครั้งสุดท้าย นอกนั้นจะจัดขึ้นที่สำนักเลขาธิการอาเซียน

ด้านการคลัง คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการคลังอาเซียน (ASEAN Deputy Finance and Central Bankers Meeting – AFDM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังหรือผู้แทน

เฉพาะด้าน เช่น คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านยาเสพติด (ASEAN Senior Officials Meeting on Drugs Matters – ASOD) ด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Senior Officials on the Environment – ASOEN) คณะกรรมการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ASEAN Committee On Science and Technology – COST) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา (ASEAN Senior Official on Social Welfare – SWD) คณะกรรมการอาเซียนด้านวัฒนธรรมและสนเทศ (ASEAN Committee on Culture and Information – COCI) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนา

ชนบทและการแก้ไขปัญหาความยากจน (Senior Officials Meeting on Rural Development and Poverty Eradication – SOMRDPE) ฯลฯ ๔.๕.๖ การประชุมร่วมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนกับ อธิปไตยอาเซียน (Joint Committee Meeting – JCM) เป็นการประชุมร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน เจ้าหน้าที่อาวุโสฝ่ายเศรษฐกิจ และคณะกรรมการประจำอาเซียน (อธิบดีกรมอาเซียน) ที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียนในแต่ละปี ทั้งด้านสาระและพิธีการ

ความสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (External Relations)

นอกจากความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันแล้ว อาเซียนยังได้มีความร่วมมือและสถาปนาความสัมพันธ์ในฐานะคู่เจรจา กับ ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ อินเดีย จีน รัสเซีย และกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ในกรอบอาเซียน+๓ และโครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) แต่ละประเทศสมาชิก อาเซียนจะแบ่งกันทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาเหล่านี้ โดยจะมีการสลับเปลี่ยนกันทุก ๆ ๓ ปี ทั้งนี้ ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ จนถึงช่วงกลางปีของปี ๒๕๔๘ จะเป็นไปตามนี้

บรูไน	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับแคนาดา
กัมพูชา	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับจีน
อินโดนีเซีย	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรป
ลาว	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับอินเดีย
มาเลเซีย	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่น
พม่า	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับสาธารณรัฐเกาหลี
ฟิลิปปินส์	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์
สิงคโปร์	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับรัสเซีย
ไทย	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับสหรัฐฯ
เวียดนาม	ประสานงานระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย

อาเซียนได้มีการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ กับประเทศคู่เจรจาเหล่านี้ในลักษณะการประชุมระดับ เจ้าหน้าที่ และการพบปะกันในระดับรัฐมนตรีในการประชุมที่เรียกว่า Post Ministerial Conferences (PMC) ซึ่งจะมีขึ้นภายหลังการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในทุกปี รวมทั้งการประชุมระดับผู้นำอาเซียน+๓ และอาเซียน+๑ (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) และการประชุมสุดยอดอาเซียน-อินเดีย ซึ่งมีขึ้นภายหลังการประชุมสุดยอดอาเซียนในช่วงปลายปีของทุกปี

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาและองค์การระหว่างประเทศ อาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการในนครหลวงของประเทศ คู่เจรจา ที่เรียกว่า คณะกรรมการอาเซียนในประเทศที่สาม (ASEAN Committee in Third Country) คณะกรรมการเหล่านี้ประกอบด้วยหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตของประเทศสมาชิกอาเซียนในประเทศเจ้าภาพ มีหน้าที่ในการปรึกษาหารือและประสานงานกับรัฐบาลประเทศคู่เจรจาเกี่ยวกับความช่วยเหลือ และความร่วมมือที่ให้แก่ประเทศอาเซียน

ความร่วมมือด้านต่างๆ ในอาเซียน

เมื่อมองย้อนหลังในอดีต ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในการนำไปสู่การก่อตั้งสมาคมความร่วมมือในภูมิภาคนี้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ใกล้ชิดข้อพิพาทระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ก่อนหน้าการก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน เมื่อปี ๒๕๑๐ จนกระทั่งทำให้ ประเทศคู่กรณีสามารถที่จะยุติข้อพิพาทดังกล่าว และหันหน้ามาร่วมมือกัน ผลพวงของการสร้างความเข้าใจอันดี โดยมีไทยเป็นประเทศกลางที่มีบทบาทสำคัญ โดยเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ประเทศใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ร่วม ลงนามในปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ประกาศ จัดตั้งสมาคมอาเซียน โดยมีการลงนามที่ห้องท้าววงศ์ กระทรวงการต่างประเทศ วังสราญรมย์

ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ในด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้ มุ่งเน้นความร่วมมือเพื่อธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคตลอดมา โดยได้มี การจัดทำและผลักดันให้ทุกประเทศในภูมิภาคให้ความสำคัญและยึดมั่นในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation หรือ TAC) ปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในภูมิภาค ที่มุ่งเน้นการสร้างสันติภาพและความมั่นคง ความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่างกัน นอกจากนี้ อาเซียนได้ร่วมลงนามในเอกสารด้านการเมืองอื่น ๆ อาทิ ปฏิญญาว่า ด้วยภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality หรือ ZOPFAN) เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๑ สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asian Nuclear Weapon-Free Zone หรือ SEANWFZ) ปี ค.ศ. ๑๙๘๕ รวมทั้งได้ริเริ่มการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum – ARF) อันประกอบด้วยประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศคู่เจรจา และประเทศผู้สังเกตการณ์ของอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจกันระหว่างประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ ครั้งแรกขึ้นที่กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๓๗ (ค.ศ. ๑๙๙๔)

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ จากการที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกได้ เปลี่ยนไป ภายหลังการเจรจาเปิดเสรีการค้ารอบอุรุกวัย และการแบ่งตลาดโลกออกเป็นกลุ่มภูมิภาค ไทยได้ เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างอำนาจต่อรองของ ประเทศใน ภูมิภาคและศักยภาพในการผลิต ในปี ๒๕๓๕ (ค.ศ. ๑๙๙๒) ประเทศไทย โดยอดีตนายกรัฐมนตรี ๑๗ คน นายอานันท์ ปันยารชุน ได้เสนอให้อาเซียนร่วมมือกันอย่างจริงจังในการเปิดเสรี การค้า ระหว่างกัน โดยผลักดันให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area – AFTA) เพื่อช่วยส่งเสริมการค้าภายในอาเซียนให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ลดต้นทุนการผลิตในสินค้า อุตสาหกรรมและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยประเทศสมาชิกเดิม ๖ ประเทศได้ตกลงจะ เร่งลดภาษีสินค้าในกรอบ AFTA ให้เร็วขึ้น โดยมีกำหนดลดภาษีสินค้าให้มีอัตราอยู่ที่ร้อยละ ๐-๕ ภายในปี ๒๕๔๕ (ค.ศ. ๒๐๐๒) นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ตั้งเป้าที่จะลดภาษีสินค้าทั้งหมดลงมาอยู่ที่ อัตราร้อยละ ๐ ภายในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ สำหรับสมาชิกเดิม และปี ค.ศ. ๒๐๑๕ สำหรับสมาชิกใหม่

ในเวลาต่อมา อาเซียนได้ขยายความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติมจาก AFTA เพื่อให้ การรวมตัวทางเศรษฐกิจมีความสมบูรณ์แบบและมีทิศทางที่ชัดเจน โดยได้ขยายความ ร่วมมือไปสู่ การค้าบริการและการเชื่อมโยงทางด้านอุตสาหกรรม เช่น การจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area – AIA) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๑ มี จุดประสงค์เพื่อให้อาเซียนมีความได้เปรียบและดึงดูดการลงทุนจากภายนอกและภายในภูมิภาค โดยการเปิดตลาด (market access) และให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (national treatment) โดยมีการ เร่งรัดให้ดำเนินการเรื่องนี้จากปี ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๒๐๑๐) เป็นปี ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๒๐๐๓) ยกเว้น เวียดนาม ลาว และกัมพูชาจะพยายามเปิดเสรีด้านการลงทุนไม่ช้ากว่าปี ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๒๐๑๐) และ ขณะนี้ กำลังพิจารณาความเป็นไปได้ในการเร่งเปิดเสรีแก่นักลงทุนนอกอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ขยายขอบเขตความตกลง AIA ให้ครอบคลุมความ ร่วมมือด้านการค้าบริการ โดยมีการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการใน ๗ สาขา (การขนส่งทางทะเล การ ขนส่งทางอากาศ การเงินการคลัง วิชาชีพธุรกิจ การก่อสร้าง การคมนาคม และการท่องเที่ยว) โดยมี เป้าหมายให้การเปิดเสรีครอบคลุมทุกสาขาบริการภายในปี ๒๐๒๐ นอกจากนี้ มีความร่วมมือด้าน การเชื่อมเส้นทางด้านคมนาคมและการขนส่งสินค้าผ่านแดน รวมทั้งโครงการความร่วมมืออาเซียน ด้านการพัฒนาแม่น้ำโขง เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจของ อาเซียนให้มีความแข็งแกร่งและ ครอบคลุมสาขาต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ไทยมีบทบาท สำคัญในเรื่องการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในอาเซียนให้มากขึ้น โดยได้เสนอให้มีการจัดทำ ความ ตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าผ่านแดนและข้ามแดน ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การ ขนส่งสินค้าภายในอาเซียนมีความคล่องตัว และช่วยส่งเสริมการค้าการลงทุนในเรื่องเขตการค้าเสรี

อาเซียน ซึ่งที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๖ เมื่อธันวาคม ๒๕๔๑ ได้มีการลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าผ่านแดนแล้ว

ความร่วมมือด้านการคลัง ภายหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ด้านการเงินและ เศรษฐกิจในภูมิภาค อาเซียนได้เสริมสร้างการหารือระหว่างกัน และจัดตั้งกลไกตรวจสอบในภูมิภาค (Regional surveillance mechanism) รวมทั้งร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อพิจารณาปรับโครงสร้าง การเงินระหว่างประเทศ (international financial architecture)

ความร่วมมือด้านสังคม ความร่วมมือทางด้านสังคมหรือความร่วมมือ เฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ของอาเซียน เป็นความร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ด้านการเมือง และ เศรษฐกิจ ซึ่งมี ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้าน สิ่งแวดล้อม ด้านยาเสพติด และด้านวัฒนธรรมและสนเทศ โดยมีคณะกรรมการต่าง ๆ ทำหน้าที่ ดูแลรับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ของอาเซียนที่เกี่ยวข้องสำเร็จลุล่วงไป ด้วยดี การส่งเสริม พัฒนาการความร่วมมือในด้านดังกล่าว นับเป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้นประการ หนึ่งของอาเซียนเพื่อ ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีทัดเทียม กับประชาชนในประเทศ ที่พัฒนาแล้ว ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๕ ที่ประชุมได้ลงนาม ร่วมกันใน “ปฏิญญากรุงเทพ ปี ๒๕๓๘” (the ๑๙๙๕ Bangkok Declaration) เพื่อประกาศเจตจำนง ที่จะให้มีการยกระดับความร่วมมือ เฉพาะด้านให้ทัดเทียมกับความร่วมมือทางด้านการเมืองและ เศรษฐกิจของอาเซียน อาเซียนได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในเรื่องการยกระดับความรู้ด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ประชาชน ตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของการคุ้มครองและ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาที่ ยั่งยืน นอกจากนี้ ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมและสนเทศ ของอาเซียนนับเป็นส่วนสำคัญที่ช่วย เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนชาวอาเซียน ตลอดจน ปลุกจิตสำนึกในความเป็น อาเซียน (ASEAN Awareness)

ความร่วมมือทางด้านสังคมในกรอบอาเซียนได้พัฒนามาเป็นลำดับตามสภาพ แวดล้อม ความต้องการของประเทศสมาชิก และกระแสของโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นผลให้อาเซียนมีการ จัดตั้ง กลไกความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความจำเป็นที่จะต้องมีการร่วมมือ กันในระดับภูมิภาค ได้แก่ การพัฒนาชนบทและการขจัดความยากจน โครงข่ายรองรับทางสังคม อาชญากรรมข้ามชาติ และสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ เพื่อมุ่งผลักดันให้อาเซียน บรรลุ เป้าหมายในการเป็นสังคมที่เอื้ออาทรต่อกันตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ.๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓)

ไทยเล็งเห็นความสำคัญของการร่วมมือด้านสังคมเพื่อสันติสุขในภูมิภาค จึงผลักดันให้ อาเซียนกระชับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาข้ามชาติ อาทิ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ปัญหา

เสพติดและการฟอกเงิน โรคเอดส์ การลักลอบเข้าเมือง รวมทั้ง ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การแก้ไขปัญหาหมอกควัน เป็นต้น นอกจากนี้ ไทยยังได้เสนอให้มีการจัดตั้งมูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิชาการ ตลอดจนการเข้ามามี ส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของอาเซียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกในความเป็น อาเซียน และการให้ความสำคัญต่อเรื่องการจัดทำโครงข่ายรองรับทางสังคม (Social Safety Nets) เพื่อบรรเทา ผลกระทบทางด้านสังคมจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในปัญหา ความยากจน การว่างงาน ปัญหาเด็กนอกโรงเรียนและผู้ยากไร้

นอกจากนี้ ไทยยังมีนโยบายในอันที่จะพยายามกระตุ้นให้อาเซียนเป็นสังคมเปิดและมีความเอื้ออาทร มีจิตสำนึกในความเป็นชุมชนหนึ่งเดียว ไทยได้เสริมสร้างความไวพบุลย์มั่งคั่ง ร่วมกัน โดยการพัฒนามนุษย์โดยรวม (Total Human Development) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคม ในระยะยาว การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในภูมิภาค โดยใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD) เป็นกลไก ในการลดช่องว่าง ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และส่งเสริมการรวมตัวของอาเซียน

เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๔ ที่ผ่านมา ไทยได้ผลักดันให้อาเซียนมีมติรับรอง ให้ปี พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๖ เป็นปีแห่งการปลูกจิตสำนึกในการต่อต้านยาเสพติดในอาเซียน และสนับสนุนให้ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๑ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๔ รับรองปฏิญญาที่ประชุม สุดยอด อาเซียน ครั้งที่ ๑๑ ว่าด้วยโรคเอดส์ เนื่องจากปัญหาทั้งสองได้ก่อให้เกิดความสั่นคลอนทรัพยากรแก่ ประเทศไทยในการแก้ไขเป็นจำนวนมาก และจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือระดับภูมิภาคใน การควบคุมปัญหาดังกล่าวให้มีผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ความร่วมมือทางสังคมได้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาในประเทศไทยเป็น จำนวนมาก และส่งเสริมให้มีบรรยากาศแห่งความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนา ซึ่งสะท้อนไปสู่การมี เสถียรภาพ สันติสุข และความก้าวหน้าในภูมิภาค

การดำเนินนโยบายของอาเซียน ปี ๒๕๔๕ ถึงปัจจุบัน

๑. ความร่วมมือด้านพลังงานในอาเซียน

อาเซียนเริ่มจัดการประชุม รัฐมนตรีอาเซียนด้านพลังงาน (ASEAN Ministers on Energy Meeting – AMEM) ครั้งแรกในปี ๒๕๒๕ โดยเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างความ มั่นคงทางพลังงานเพื่อรองรับการขยายตัว ทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ โดยการสร้างเครือข่าย ด้านพลังงานในระดับภูมิภาคที่อาศัยจุดแข็งและศักยภาพ ของแต่ละประเทศในอาเซียนที่มีแหล่ง

น้ำมันและก๊าซธรรมชาติตลอดจนพลังงานทดแทน ในรูปแบบต่างๆ ความร่วมมือด้านพลังงานที่สำคัญในอาเซียน ได้แก่

๑.๑ โครงการระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน อาเซียนได้ลงนาม Memorandum of Understanding on the ASEAN Power Grid ปี ๒๕๕๐ เพื่อเป็นแนวทางในการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าและการซื้อขายไฟฟ้าใน อาเซียน ปัจจุบันมีโครงการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าที่ก่อสร้างเสร็จและ ดำเนินการแล้ว ๓ โครงการ กำลังก่อสร้างอยู่ ๓ โครงการ และกำลังอยู่ในขั้นตอนการศึกษาอีก ๕ โครงการ โดยในส่วนของไทยมีอยู่ ๔ โครงการ

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีนโยบายร่วมกันที่จะ พัฒนาและเชื่อมโยงโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power Grid) เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของการจ่ายไฟฟ้าของภูมิภาค และส่งเสริมให้มีการซื้อขายพลังงานไฟฟ้าระหว่างประเทศ เพื่อลดต้นทุนการผลิตไฟฟ้าโดยรวม ในการดำเนินการตามนโยบายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม อาเซียนได้มอบหมายให้ผู้บริหารสูงสุดการไฟฟ้าของกลุ่มประเทศอาเซียน (Head of ASEAN Power Utilities/Authorities : HAPUA) มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลักดันให้เกิดโครงข่ายระบบส่งไฟฟ้าอาเซียน

ที่ประชุมรัฐมนตรีด้านพลังงานอาเซียน ครั้งที่ ๒๑ ณ เมืองลังกาวี ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ได้ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการเชื่อมโยงระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Interconnection Master Plan Study: AIMS) ที่ HAPUA ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เกิดโครงการเชื่อมโยงระบบ สายส่งไฟฟ้าต่าง ๆ ในอาเซียน ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านพลังงาน ครั้งที่ ๒๕ ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยเรื่องโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน (Memorandum of Understanding on the ASEAN Power Grid) เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดนโยบายร่วมของภูมิภาคในการผลักดันให้การเชื่อมโยง ระบบสายส่งไฟฟ้าและการซื้อขายไฟฟ้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เกิดขึ้นเป็น รูปธรรม HAPUA ตั้งเป้าว่าจะดำเนินการก่อสร้างโครงการเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้าอาเซียนทั้ง ๑๕ โครงการให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๘ (ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔ : http://www.osmie.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๓๕&Itemid=๒๕๕)

๑.๒ โครงการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติอาเซียน อาเซียนได้ลงนาม Memorandum of Understanding on the Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP) ปี ๒๕๔๕ เพื่อเป็นแนวทางในการก่อสร้างระบบเครือข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติเชื่อมโยงกัน ระหว่างประเทศสมาชิกรวมถึงส่งเสริมการค้าก๊าซธรรมชาติอย่างเสรีผ่านระบบเครือข่ายท่อก๊าซระหว่าง ประเทศสมาชิก และมีแผนการที่จะก่อสร้างเพิ่มเติมอีก ๑ โครงการในอนาคต โดยแหล่งก๊าซนาทูน่าตะวันออกของ

อินโดนีเซียจะเป็นแหล่งก๊าซหลักที่จะ สนับสนุนโครงการท่อก๊าซในอาเซียน โดยในส่วนของไทยมี อยู่ ๕ โครงการ

วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ (ASEAN Vision ๒๐๒๐) ได้เรียกร้องให้อาเซียนมีความ ร่วมมือเพื่อที่จะดำเนินการเชื่อมโยงพลังงาน ไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ โดยการพัฒนาโครงข่าย ระบบส่งไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power Grid) และโครงการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติอาเซียน (Trans-ASEAN Gas Pipeline) พร้อมกับ ส่งเสริมความร่วมมือด้านประสิทธิภาพพลังงาน การ อนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งการพัฒนาแหล่งพลังงานใหม่ และพลังงานทดแทน โดยอาเซียนได้ มอบหมายให้คณะมนตรีอาเซียนว่าด้วยปิโตรเลียม (ASEAN Council on Petroleum : ASCOPE) เป็นกลไกหลักในการดำเนินโครงการ

ASCOPE ได้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเกี่ยวกับโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ อาเซียน (Task Force on ASEAN Gas Pipeline) และได้จัดทำแผนแม่บทโครงการเชื่อมโยงท่อส่ง ก๊าซธรรมชาติอาเซียน โดยปรับปรุงจากแผนแม่บทเพื่อการพัฒนา และการใช้ก๊าซธรรมชาติใน ภูมิภาคอาเซียน ปี ๒๕๓๕ ในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านพลังงาน ครั้งที่ ๒๐ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ อาเซียนได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ โครงการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติ อาเซียน Memorandum of Understanding (MoU) on the Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบการทำงานอย่างกว้าง ๆ สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนในการประสานความร่วมมือเพื่อดำเนิน โครงการให้ สัมฤทธิ์ผล และเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานของภูมิภาคอาเซียน ปัจจุบันอาเซียนมีการเชื่อมโยงท่อส่ง ก๊าซ ธรรมชาติในระดับทวีปารวม ๘ โครงการ ระยะทางรวม ๒,๓๑๕ กม. และมีแผนการที่จะ ก่อสร้างเพิ่มเติมอีก ๗ โครงการในอนาคต โดยแหล่งก๊าซ นาทูน่าตะวันออกของอินโดนีเซียจะเป็น แหล่งก๊าซหลักที่จะสนับสนุนโครงการท่อ ก๊าซในอาเซียน

๑.๓ การจัดทำ ASEAN Plan of Action for Energy Cooperation (APAEC) อาเซียนมี แผนปฏิบัติการความร่วมมือด้านพลังงานมาแล้วรวม ๒ ฉบับ คือ APAEC ปี ๒๕๔๒-๒๕๔๗ และปี ๒๕๔๗-๒๕๕๒ มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมความมั่นคงและความยั่งยืนในการจัดหา พลังงาน มีการใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันไทยเป็นประธานยกร่าง APAEC ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๘ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางพลังงานและการพัฒนาที่ ยั่งยืนของอาเซียนสนับสนุนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘

๑.๔ ศูนย์พลังงานอาเซียน (ASEAN Centre of Energy) อาเซียนได้จัดตั้งศูนย์ พลังงานอาเซียนในปี ๒๕๓๕ โดยยกฐานะ "ศูนย์ฝึกอบรม เพื่อการจัดการและวิจัยพลังงานอาเซียน- ประชาคมยุโรป (ASEAN-EU Energy Management Training and Research Centre)" ซึ่งก่อตั้งมา

ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ เป็นศูนย์พลังงานอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน กับประเทศคู่เจรจา และดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ รวบรวม ข้อมูล จัดฝึกอบรม ผู้อำนวยการศูนย์พลังงานอาเซียนคนปัจจุบันคือ นาย Nguyen Manh Hung ชาวเวียดนาม

๑.๕ ความตกลงด้านพลังงานที่สำคัญ ความตกลงว่าด้วยความมั่นคงทางปิโตรเลียมของอาเซียน (ASEAN Petroleum Security Agreement: APSA) เป็นความตกลงฉบับปรับปรุงจาก ความตกลงฉบับเดิม ซึ่งได้ลงนามมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ APSAเป็นกลไกในการแบ่งปันปิโตรเลียมใน ภาวะฉุกเฉินสำหรับน้ำมันดิบและหรือ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในเวลาหรือสถานการณ์ทั้งที่มีการขาด แคลนและมีอุปทานมาก เกินไป (สำนักยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔ :

http://www.osmie.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๗๕&Itemid)

๒. ความร่วมมือด้านความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน

ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ (AMAF) ครั้งที่ ๓๐ เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ ประเทศเวียดนาม ได้มีมติเห็นชอบแผนนโยบายบูรณาการความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียนและแผน กลยุทธ์ความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน ค.ศ. ๒๐๐๕-๒๐๑๓ (ASEAN Integrated Food Security (AIFS) Framework and Strategic Plan of Action on Food Security in the ASEAN Region (SPA-FS) ๒๐๐๕ – ๒๐๑๓) ซึ่งที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๔ ระหว่างวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ถึง ๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ก็ได้ให้การรับรองเอกสารนี้เพื่อดำเนินการตาม แผนงานต่อไป สรุปสาระสำคัญของแผน เป้าหมาย เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร และยกระดับ ความเป็นอยู่ของเกษตรกรวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มผลผลิตด้านอาหาร ลดการสูญเสียภายหลังการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการเข้าถึงตลาด การค้าสินค้าเกษตรและ ปัจจัยการผลิต ให้เกิดเสถียรภาพด้านราคา และบรรเทาความขาดแคลนอาหารในกรณีฉุกเฉินขอบเขต ครอบคลุมเฉพาะ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง น้ำตาล และมันสำปะหลังระยะเวลา ๕ ปี (ค.ศ.๒๐๐๕-๒๐๑๓)

๒.๑ ความมั่นคงอาหารและการบรรเทากรณีฉุกเฉิน/ขาดแคลน สร้างความเข้มแข็ง ในการจัดการด้านความมั่นคงอาหาร โดย สร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคงอาหาร มีแผนงาน พัฒนากลไกและความริเริ่มการสำรองอาหาร

๒.๒ การพัฒนาการค้าอย่างยั่งยืน มีการส่งเสริมตลาดและการค้าสินค้า โดย สนับสนุนการค้าอาหารอย่างยั่งยืน

๒.๓ บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความมั่นคงอาหารโดยบูรณาการระบบ ข้อมูลสารสนเทศ ให้การส่งเสริมให้โครงการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร อาเซียน (AFSIS) เป็นกลไกในระยะยาว

ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อความมั่นคงทางด้าน อาหารอาเซียน ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประเทศสมาชิกอาเซียนรวมทั้งประเทศ ญี่ปุ่น จนทำให้เกิดบูรณาการของระบบข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอาหารในระดับภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์ของระบบข้อมูลสารสนเทศนี้ก่อ ตั้งขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถพัฒนาระบบสารสนเทศการเกษตรในภูมิภาค อาเซียนซึ่งการจัดทำระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่าง สะดวกนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ถูกต้องครบถ้วน ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและจัดทำ นโยบาย รวมทั้งติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารในภูมิภาค อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยป้องกันการเกิดปัญหาการขาดแคลนอาหาร หรือการผลิตเกินความต้องการ อีกทั้งยังเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างระบบเตือนภัย เช่นการเกิดโรคระบาด ภาวะตกต่ำของราคาสินค้า เป็นต้น

ประเทศไทยโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งได้รับมอบหมายจากอาเซียนให้เป็นผู้จัดการโครงการนี้ได้จัดทำข้อมูลและ เป็นศูนย์กลางข้อมูลการเกษตรของกลุ่มประเทศอาเซียนโดยแต่ละประเทศจะจัดส่ง ข้อมูลมายังฐานข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งจะทำการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ผ่าน Website “afsis.oae.go.th” โดยข้อมูลประกอบด้วยการผลิต ราคา การนำเข้าและการส่งออกสินค้าเกษตร ๕ ชนิด ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน นอกจากนี้ยังมีข้อมูลประชากร แรงงาน ข้อมูลด้านการผลิต เช่น เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตร เช่น ราคา บัญชีสมดุล รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับประชากร แรงงาน และ การใช้ที่ดิน เป็นต้น

จากความร่วมมือดังกล่าวทำให้ประเทศอาเซียน มีข้อมูลที่สำคัญยิ่งของภูมิภาคอาเซียนที่ยังไม่เคยมีมาก่อนซึ่งจะช่วยเร่งผลักดันให้ประเทศสมาชิกมีความสามารถในการจัดทำข้อมูลรวมทั้งมีระบบเครือข่ายหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและทำให้ สามารถมีข้อมูลเตือนภัย(Early Warning Information) และพยากรณ์สินค้าเกษตรในภูมิภาคอาเซียน (Commodity Outlook Report) เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดนโยบายและการวางแผนทั้งด้านการผลิตและการ ตลาดให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน และคาดว่า จากการดำเนินงานดังกล่าว จะทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่การเป็นผู้นำและศูนย์กลางด้านข้อมูล การเกษตรของภูมิภาคอาเซียนต่อไป (ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔:

http://www.osmie.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๓๕&Itemid=๒๕๕)

๒.๔ นวัตกรรมด้านการเกษตร มีการส่งเสริมการผลิตอย่างยั่งยืนและกระตุ้นการลงทุนด้านอาหารและอุตสาหกรรมเกษตร โดย จำแนกและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอาหาร มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร การใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงงานวิจัยและพัฒนา สร้างความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีการพัฒนาอาหารและอุตสาหกรรมเกษตร ร่วมแก้ไขปัญหาการพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพและ แก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔ :

http://www.osmie.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๑๕&Itemid=๒๕๕)

๓. โครงการถนนอาเซียน

การประชุมรัฐมนตรีด้านการขนส่งของอาเซียน (ASEAN Transport Minister Meeting-ATM) ครั้งที่ ๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของฝ่ายไทยให้มีการกำหนดโครงข่ายทางหลวงอาเซียน เพื่อรองรับการพัฒนาและเชื่อมโยงโครงข่ายทางหลวงของประเทศสมาชิก ทั้งนี้เพื่อรองรับการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน ขยายโอกาสและคู่ทางการค้า การไปมาหาสู่กันของประชาชนและการท่องเที่ยวโดยมีไทยเป็นศูนย์กลาง การประชุมรัฐมนตรีด้านการขนส่งของอาเซียน ครั้งที่ ๓ ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ ๒-๕ กันยายน ๒๕๔๐ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการของโครงการทางหลวงอาเซียน และให้จัดตั้งเป็นคณะผู้เชี่ยวชาญด้านทางหลวงอาเซียนโดยมีขอบข่ายการดำเนินงาน ๔ ประการ ดังนี้

๓.๑ จัดทำโครงข่ายทางหลวงอาเซียน

๓.๒ จัดทำมาตรฐานทางหลวงอาเซียนให้เป็นแบบเดียวกัน ทั้งนี้ให้รวมถึงป้ายจราจร สัญญาณ ระบบหมายเลขทางหลวง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับความร่วมมือในการวางแผนและพัฒนาระบบโครงข่ายทางหลวง อาเซียน

๓.๓ กำหนดเส้นทางสำหรับการขนส่งระหว่างประเทศ และอำนวยความสะดวกในการขนส่งผ่านแดน รวมทั้ง กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการขนส่งผ่านแดน

๓.๔ จัดทำแผนพัฒนาทางหลวงอาเซียนเพื่อแสวงหาการสนับสนุนด้าน เงินลงทุนจากองค์กรที่ ให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนา (Official Development Assistance-ODA) หรือภาคเอกชน หรือจากความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน โครงข่ายทางหลวงอาเซียนที่กำหนดมีเป้าหมายที่จะเชื่อมโยงถนนในพื้นที่ซึ่งมี ศักยภาพสูงของประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าด้วยกัน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๓ สายทาง ระยะทาง ๓๖,๖๐๐ กิโลเมตร

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการทางหลวงอาเซียน กำหนดเป้าหมายเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๓) กำหนดโครงข่ายและเส้นทางทางหลวงอาเซียนให้แล้วเสร็จ

ระยะที่ ๒ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๓) ทางหลวงที่กำหนด เป็นเส้นทางขนส่งระหว่างประเทศอาเซียนจะได้รับการปรับปรุง พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องหมายจราจรบนเส้นทางเหล่านั้นให้แล้วเสร็จ มีการก่อสร้างเสริมถนนช่วงที่ขาดตอน และเปิดดำเนินการจุดผ่านแดนทั้งหมด

ระยะที่ ๓ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๓) ทางหลวงที่กำหนด เป็นเส้นทางขนส่งระหว่างประเทศ จะได้รับการปรับปรุงเป็นถนนมาตรฐานชั้น ๑ หรือชั้นพิเศษ แต่สำหรับเส้นทางที่มีปริมาณการจราจรต่ำและไม่เป็นโครงข่ายหลัก ยินยอมให้ก่อสร้างเป็นถนนมาตรฐานชั้น ๒

โครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๕ ในปี ๒๕๓๘ ประเทศสมาชิกอาเซียนและจีนได้ให้ความเห็นชอบโครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟ สิงคโปร์-คุนหมิง โดยลักษณะโครงการเป็นการเชื่อมโยงและปรับปรุงเส้นทางรถไฟที่มีอยู่แล้วของ ประเทศ ๖ ประเทศที่ประกอบด้วย สิงคโปร์-มาเลเซีย-ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม-จีน โดยมีการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟหลัก จากสิงคโปร์- กัวลาลัมเปอร์-กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ-ปอยเปต-ศรีโสภณ-พนมเปญ-โฮจิมินห์-ฮานอย-คุนหมิง ระยะทางรวม ๕,๓๘๒ ก.ม. ทั้งนี้เพื่อเชื่อมการคมนาคมระหว่างอาเซียนกันเองและกับจีนทางตอนใต้ด้วย และจะเป็นทางเลือกในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารอีกทางหนึ่งให้แก่ประเทศในภูมิภาค

โครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟ สิงคโปร์-คุนหมิง มีเส้นทางรถไฟช่วงที่เรียกว่า Missing link ในส่วนของ ๖ ประเทศรวมระยะทาง ๔๓๑ ก.ม. โดยในส่วนของไทยมีเส้นทางรถไฟช่วงที่เรียกว่า missing link ระยะทาง ๑๕๓ ก.ม. ที่จะเชื่อมโยงบ่มา (เริ่มจาก สถานีน้ำตก- บ้านแก่งปโลม-หมู่บ้านช้างภูทอง-ห้วยอู่ล่อง-บ้านโชคดีสุพรรณ-อำเภอสองพี่น้อง-จนถึงด่านเจดีย์สามองค์)

โครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟ สิงคโปร์-คุนหมิง จำเป็นต้องใช้เงินทุนสนับสนุนโครงการมูลค่ากว่า ๒.๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีบางประเทศเช่น จีน เกาหลีใต้และญี่ปุ่น และองค์การระดับภูมิภาคเช่น ADB ให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔ : http://www.osmie4.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๓๕&Itemid=๒๕๕)

๔. ความร่วมมืออาเซียนด้าน SMEs

การประชุม ASEAN SME Agencies Working Group เป็นเวทีซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้หารือกันเพื่อจัดทำ แผนการพัฒนา SMEs ในภูมิภาคอาเซียนอย่างเป็นทางการ การประชุม ASEAN SME Agencies Working Group จะจัดให้มีขึ้น ๒ ครั้งต่อ ปี โดยการ

ประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างผู้นำด้านนโยบาย ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน อาเซียน เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ด้านนโยบาย SMEs ภายในภูมิภาคอาเซียนและผลักดัน โครงการพัฒนา SMEs ในระดับภูมิภาค

SMEs ซึ่งรวมถึงวิสาหกิจรายย่อย เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจในอาเซียนเนื่องจาก SMEs ก่อให้เกิดการจ้างงานมากที่สุดในทุกๆสาขา นอกจากนี้ SMEs ยังเป็นช่องทางให้สตรีและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกด้วย SMEs ประสบกับความท้าทายทั้ง ทางด้านการเงินและมีใช้การเงิน รวมถึงปัญหา การเข้าถึงแหล่งเทคโนโลยี และตลาด นอกจากนี้ SMEs ยังขาดความตระหนักในการเป็นผู้ประกอบการและทักษะทางด้านการบริหารจัดการ รวมทั้ง การขาดข้อมูล การกำหนดมาตรฐานในด้านการดำเนินการต่างๆ และยังคงยกระดับการดำเนิน ธุรกิจของตนให้ทันต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท ขนาดใหญ่ในแง่ต่างๆ อาทิเช่น การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ การ Outsourcing และการใช้เครือข่ายในการดำเนินธุรกิจ

SMEs ในปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อที่จะ สามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายในตลาดโลกได้ เนื่องจากในขณะนี้การดำเนินธุรกิจต่างๆมีการ แข่งขันสูง เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ตลาดมีความต้องการที่ซับซ้อนมากขึ้น และ ผู้บริโภคมีความต้องการที่เปลี่ยนไป ดังนั้นการสร้าง Cluster ให้แก่ SMEs การสร้างเครือข่าย inter-firm networks และการเชื่อมโยง SMEs ในอาเซียนจะช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในภูมิภาคได้ ซึ่งภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก และภาคเอกชน ในฐานะที่เป็นผู้ขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องผนึกกำลังกันในการสร้างและส่งเสริม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ

ในขณะนี้ มีโครงการภายใต้กรอบนโยบายการพัฒนา SME ของอาเซียนจำนวนทั้งหมด ๒๐ โครงการ โดยมีโครงการที่สำคัญดังนี้ การสร้างเครือข่ายบริษัทการค้า SMEs ในกลุ่มประเทศ อาเซียน การจัดตั้งกองทุนพัฒนา SMEs และการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ให้บริการ ครบวงจรสำหรับ SMEs ในภูมิภาค(ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔ : http://www.osmic4.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๓๕&Itemid=๒๕๕)

๕. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๔ (The ๑๔th ASEAN Summit) ซึ่งประเทศไทย เป็นเจ้าภาพระหว่างวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ประเทศอาเซียนได้มีมติ เห็นชอบที่จะให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค (Intra-ASEAN Travel and Tourism) เพื่อให้เกิดการกระตุ้นทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค แนว

ทางการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อาเซียน ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ของอาเซียน ระหว่าง ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘

การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของอาเซียน และการสร้างมาตรการจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่มีสัญชาติอาเซียนเดินทางในภูมิภาคมากขึ้น การส่งเสริมการจัด กิจกรรมท่องเที่ยวทางเรือสำหรับเยาวชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว กับ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย และรัสเซีย โดยเน้นการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศเครือข่ายให้มากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากตลาดท่องเที่ยวอาเซียนและการสร้างจุดขายร่วม กับประเทศอาเซียนให้กับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยขณะนี้อาเซียนได้มีการจัดทำกรอบความตกลงยกเว้นการตรวจลงตรา (visa exemption) ให้กับนักท่องเที่ยวอาเซียนและกำลังเจรจาจัดทำความตกลง single visa ให้กับนักท่องเที่ยวจากประเทศที่สาม

การส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงของเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN Tourism Connectivity Corridors) จะสอดคล้องกับนโยบายการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัดของประเทศไทยและสมาชิกอาเซียน โดยแต่ละประเทศอาเซียนจะจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกันเพื่อส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค (Intra-ASEAN Travel and Tourism) ทั้งนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาของไทยก็ได้จัดทำโครงการ ASEAN Family Car Rally ระหว่างวันที่ ๑-๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และวันที่ ๘-๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่จังหวัดพิษณุโลก เพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวของอาเซียน

อาเซียนได้รวมหารือกันในการหาแนวทางการกระตุ้นธุรกิจการท่องเที่ยวที่กำลัง ได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจของโลกอยู่ในขณะนี้ โดยพยายามฟื้นฟูการท่องเที่ยวและจัดให้มีการนำเที่ยวในรูปแบบใหม่เพื่อ ดึงดูดลูกค้า นอกจากนี้ยังได้มีการหารือกันถึงเรื่องการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว อาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ (ASEAN Tourism Strategic Plan ๒๐๑๑-๒๐๑๕) การส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงของเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน การจัดตั้ง ASEAN Tourism Investment Corridor และวางแผนร่วมกันในการคัดเลือกโรงแรมในประเทศอาเซียนให้ใช้ชื่อ ASEAN Green Hotel การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม รวมทั้งจัดฝึกอบรมภาษาให้กับมัคคุเทศก์ของสมาชิกอาเซียนและจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการตลาดให้กับเจ้าหน้าที่ ด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน (ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๔ : http://www.osmic.moe.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๓๕&Itemid=๒๕๕)

ผลการดำเนินนโยบายของอาเซียนที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว

๑. ความสำเร็จด้านการดำเนินนโยบายของอาเซียน

ในแต่ละปี ทั่วโลก ถึง ๔๐,๐๐๐ ตัว ฆ่าช้าง ๕๐,๐๐๐ ช้าง นกสวองาม ๔ ล้านตัว หนึ่งสัตว์เลื้อยคลาน ๑๐ ล้านชิ้น หนึ่งสัตว์ที่มีขนดิด ๑๕ ล้านชิ้น ปลาสวองาม ๓๕๐ ล้านตัว ถูกแปรเปลี่ยนเป็นเงินมหาศาลกว่า ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ และกว่า ๒๕% ประเมินกันว่าเป็นการลักลอบค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมายโดยขบวนการ "มาเฟียสัตว์ป่าข้ามชาติ" ที่สร้างกำไรเป็นรองเพียงแค่ธุรกิจค้าอาวุธสงครามและยาเสพติดเท่านั้น จากการสำรวจของ WWF ประเทศไทยช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๗ พบว่าการค้าสัตว์ป่าในไทยลดจำนวนลง แต่กลับเพิ่มขึ้นบริเวณชายแดนฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน และจากสถิติการจับกุมการลักลอบค้าสัตว์ป่า และปริมาณสินค้าที่วางขายในท้องตลาด ที่แม้จำนวนจะไม่มากนัก แต่ก็ทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่าเมืองไทยยังคงมีการลักลอบค้าสัตว์ป่าอยู่ ทั้งในรูปของสัตว์มีชีวิต ซาก ผลิตภัณฑ์ อาหาร และส่วนประกอบยา ยิ่งกว่านั้นปัจจัยต่างๆของประเทศไทยยังเอื้อให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่ใหญ่แห่งหนึ่งในโลกด้วย เช่น ที่ตั้ง การคมนาคมสะดวกสบาย และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งออก ส่งผลให้ปีหนึ่งๆ มีผู้โดยสารหลายล้านคนเข้า-ออกประเทศไทย จึงทำให้ยากต่อการตรวจสอบการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามประเทศ (สมาคมศิษย์เก่า วศาสตร์ : <http://www.alumni.forest.ku.ac.th>)

ภายใต้กรอบการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on international Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) ซึ่งมีเป้าหมายในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าเพื่อประโยชน์แห่งมวลมนุษยชาติ ไม่ให้สูญพันธุ์จากการค้าระหว่างประเทศ และกรอบความร่วมมืออาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ๑๐ ประเทศในภูมิภาคที่เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพของโลก เป็นต้นทางของการค้าสัตว์ป่าพืชป่าไปยังภูมิภาคอื่น การพัฒนาเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Wildlife Enforcement Network) จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นร่วมกัน

ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาในภูมิภาค ได้เริ่มต้นจากการศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมายข้ามชาติจากภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งได้เคยมีการทำไว้ก่อนหน้านี้ เช่น LUSAKA Agreement ซึ่งเป็นความร่วมมือของประเทศในกลุ่มอาฟริกา ทำไว้เมื่อปี ค.ศ.๑๙๙๔

ในปี พ.ศ.๒๕๔๗ เมื่อประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ ๑๓ (CITES CoP ๑๓) จึงมี

ความคิดที่จะใช้โอกาสนี้ในการนำเสนอมาตรการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ที่ต้องการจะใช้โอกาสในการเป็นเจ้าภาพการประชุมดังกล่าว ประกาศความคิดริเริ่มของประเทศไทยเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาสำคัญที่ภูมิภาคให้ความสนใจร่วมกัน

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ ระหว่างการประชุม (CITES CoP ๑๓) ประเทศไทยจึงได้เริ่มก้าวแรกโดยจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีเพื่อประกาศแถลงการณ์ร่วมของรัฐมนตรีอาเซียน ว่าด้วยความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนในการปฏิบัติตามอนุสัญญาไซเตส (ASEAN Minister Joint Statement on CITES) เป็นการสอดคล้องกับการที่นายกรัฐมนตรีของไทย ได้กล่าวไว้ในพิธีเปิดการประชุม โดยระบุถึงความคิดริเริ่มของประเทศไทยที่จะสร้างความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติ

หลังจากที่ได้ประกาศแถลงการณ์ดังกล่าวออกไปแล้ว รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ได้แสดงการสนับสนุนในทันที โดย Ms Claudia McMurray ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง Deputy Assistance Secretary of State ได้เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทย แจ้งความประสงค์ว่ารัฐบาลสหรัฐอเมริกาสันับสนุนการริเริ่มของประเทศไทยและยินดีให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการเพื่อให้แนวคิดดังกล่าวประสบผลสำเร็จ ความเคลื่อนไหวที่สำคัญในเวลาต่อมา คือในการประชุมนัดพิเศษของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของอนุสัญญาฯ CITES เมื่อวันที่ ๓-๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ณ กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย ได้อนุมัติแผนปฏิบัติการในภูมิภาคว่าด้วยการค้าสัตว์ป่าและพืชป่า พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๓ (ASEAN Regional Action Plan on Trade of Wild Fauna and Flora ๒๐๐๕-๒๐๑๐) แผนดังกล่าวได้วางวัตถุประสงค์ไว้ ๖ ข้อ ประเทศไทยได้รับที่จะเป็นผู้นำในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อ ๒ ซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย

จากนั้นการผลักดันให้แนวคิดเรื่องเครือข่ายความร่วมมือดังกล่าวเป็นรูปธรรม จึงได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังและมีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือนายชาล ทัฬหีกรณ์ ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าและต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชซึ่งกำกับดูแลงานอนุสัญญา CITE ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยงานของกระทรวงการต่างประเทศได้แก่กรมอาเซียนและกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และสำนักเลขาธิการ CITES ร่างเอกสารข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวได้เกิดขึ้นและพัฒนาเป็นแถลงการณ์ร่วมของรัฐมนตรีอาเซียนที่รับผิดชอบการอนุรักษ์ตามอนุสัญญา CITES ว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย (ASEAN Statement on Launching of the ASEAN Wildlife Enforcement Network) ซึ่งรัฐมนตรีอาเซียนได้

แถลงร่วมกันในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียน เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถือเป็นการริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย (ASEAN Wildlife Enforcement Network หรือ ASEAN-WEN) อย่างเป็นทางการ

สาระของ ASEAN-WEN ได้ระบุถึงความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาค โดยใช้กลไกหลักคือการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานภายในประเทศที่เกี่ยวข้องได้แก่ หน่วยปฏิบัติการตามอนุสัญญา CITES ตำรวจ ศุลกากร อัยการ และหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนหน่วยงานในระดับสากลได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การศุลกากรโลก องค์การตำรวจสากล สำนักเลขาธิการ CITES เป็นต้น ได้มีการกำหนดขอบเขตการดำเนินการ (Term of Reference) ของเครือข่ายและกลไกในการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีการกำหนดให้ทุกประเทศจะต้อง

๑. ตั้งหน่วยประสานงานกลาง (National Focal Point) สำหรับประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเป็นหน่วยประสานงานกลาง

๒. ตั้งคณะกรรมการระดับประเทศซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประการสำคัญคือมีการตัดสินใจที่จะตั้งศูนย์ประสานงานของเครือข่าย (ASEAN-WEN Program Coordination Unit) และกำหนดขอบเขตการดำเนินการ (Term of Reference) ของศูนย์ประสานงานให้ทำหน้าที่สำนักเลขาธิการ (Secretariat Unit) ของเครือข่ายและเป็นศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ประสานงานดังกล่าว

ความสำเร็จและความก้าวหน้าที่สำคัญ หลังจากการจัดตั้งเครือข่าย ASEAN-WEN อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีโดย

๑. ในระดับประเทศ เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตามอนุสัญญา ได้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกรมศุลกากร ว่ามีการประสานงานกันมากขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้การจับกุมและปราบปรามมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. ในระดับนานาชาติ ได้รับการตอบสนองทันทีจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยสนับสนุนเงินทุนจำนวนหนึ่งให้แก่ Wildlife Alliance ในการจัดทำโครงการ ASEAN-WEN Support Project เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของเครือข่าย ASEAN-WEN และรวมถึงการให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ประเทศไทยในการจัดตั้งและดำเนินการสำนักงานศูนย์ประสานงาน

เครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN-WEN Program Coordination Unit) ด้วย

๓. ได้รับการตอบสนองที่ดีจากรัฐบาลจีนซึ่งเป็นประเทศปลายทางหรือผู้บริโภค โดยจีนได้แสดงท่าทีที่พร้อมจะให้ความร่วมมือ

๔. ได้รับความสนใจจากภูมิภาคอื่นๆ เช่น อเมริกา สหภาพยุโรป และออสเตรเลีย ในฐานะที่เป็นต้นแบบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันถือว่าเป็นเครือข่ายที่ใหญ่ที่สุดในโลกในการต่อต้านการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าข้ามชาติ

๕. ที่สำคัญที่สุดคือ ได้รับความร่วมมือจากประเทศสมาชิกในการดำเนินการตามขอบเขตการดำเนินการ ทุกประเทศมีการผลักดันให้มีการตั้งคณะกรรมการเครือข่าย และมีแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ภายใต้ความร่วมมือเครือข่าย (สมาคมศิษย์เก่า วนศาสตร์ : <http://www.alumni.forest.ku.ac.th>)

๒. ความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายอาเซียน

สาเหตุของความล้มเหลวของอาเซียนจะมาจาก การพังทลายของตลาดหุ้นที่รุนแรง ไม่ว่าจะเกิดที่ประเทศไหน เวลาใด ก็จะมีรูปแบบของความเสียหายคล้ายกัน ทุกประการ

๒.๑ สภาพคล่องของระบบเสียหาย

๒.๒ ค่าเงินท้องถิ่นเสียหาย และเปลี่ยนไปถือเงินสกุลอื่น

๒.๓ สถาบันการเงิน และภาคการผลิตจริง ล้มลง และคนตกงาน

๒.๔ มูลค่าสินทรัพย์ของระบบลดลง

๒.๕ มูลค่าหลักประกันลดลง

๒.๖ ความเชื่อมั่นต่อระบบลดลง

การพังทลายของตลาดหุ้นกรุงนิวยอร์ก(NYSE) ในปี ๑๙๒๙ หรือเมื่อ ๘๐ ปีที่แล้ว ที่ทำให้เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาประสบกับภาวะถดถอยครั้งใหญ่ ก็มีรูปแบบของความเสียหายดังเช่นที่กล่าวนี้ทุกประการ และการพังทลายของตลาดหุ้นประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ๒๐๐๐ นำมาซึ่งการพังทลายของเศรษฐกิจโลกในอีก ๙-๑๐ ปีต่อมา วิกฤติทางเศรษฐกิจครั้งแรกของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน มีต้นเหตุมาจากการพังทลายของตลาดหุ้นในปลายปี ๑๙๙๘ (๒๕๒๑) ตลาดหุ้นไทย เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๑๘ ดัชนีถูกคำนวณให้ปิดวันแรกที่ ๑๐๐ จุด จากนั้นก็ถูกทุบให้ไปต่ำสุดที่ ๗๖ จุดในปฏุงขึ้น จากนั้นก็ลากขึ้นไปสูงสุดในอีก ๒ ปีถัดมา และทุบลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง SET Index ตก ๖๒ เปอร์เซนต์ เป็นที่มาของวิกฤติครั้งแรกของประเทศไทย คำว่า "ทุบ" และ "ลาก" คนทั่วไปเข้าใจว่า ความเป็นไปของตลาดหุ้นเป็นไปตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ถ้าพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี ตลาดหุ้นก็ขึ้น ถ้าพื้นฐานทาง

เศรษฐกิจไม่ดีหุ้นก็ตก ก็คงไม่ผิดที่จะเข้าใจเช่นนั้น แต่ โดยแท้จริงแล้วมีการสวมรอย "ทุบ" และ "ลาก" ตลาดหุ้นขึ้นลงด้วย เรียกว่าเป็นการปั่นหุ้น (Manipulate) คำว่า "ทุบ" และ "ลาก" เป็นศัพท์ของการปั่นหุ้น คนทั่วไปว่ามันเป็นปัจจัยทางเทคนิค

ปัจจัย พื้นฐาน จะคู่ไปกับปัจจัยการปั่น การปั่นไม่ได้หมายถึงทำให้ขึ้นแรง หรือทำให้ตกแรงเท่านั้น แต่ทำให้อยู่ที่เดิม(sideway)ก็ได้ ทำให้เชื่อว่าหุ้นจะไม่ขึ้น หรือจะไม่ตกก็ได้ ผลที่เกิดจากตลาดหุ้นตกหนักในปี ๒๕๒๑ เพราะ มีการ FIX ค่าเงินบาท เมื่อหุ้นตกหนัก ทำให้ค่าเงินบาทแข็งผิดปกติ (ความจริงคืออ่อนค่า) เมื่อแข็งผิดปกติ ทำให้การส่งออกมีปัญหา จึงต้องมีการลดค่าเงินบาทในเวลาต่อมา มีการลดค่าเงินบาทครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔ จาก ๒๐.๗๗๕ บาทต่อเหรียญสหรัฐ มาเป็น ๒๑ บาทต่อเหรียญสหรัฐ ลดค่าเงินบาทครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ จาก ๒๑ บาทต่อเหรียญสหรัฐ มาเป็น ๒๓ บาทต่อเหรียญสหรัฐ ลดค่าเงินบาทครั้งที่ ๓ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ จาก ๒๓ บาทต่อเหรียญสหรัฐ มาเป็น ๒๗ บาทต่อเหรียญสหรัฐ ประเทศไทยต้องเข้าโครงการไอเอ็มเอฟเป็นครั้งแรก ในปี ๒๕๒๔

การ ที่ประเทศไทยต้องเข้าโครงการไอเอ็มเอฟ คือ ค่าเงินบาทไม่ได้รับความเชื่อมั่น ที่เป็นผลมาจากการพังทลายของตลาดหุ้น ทำให้เงินไหลออกจากประเทศ ทำให้ทุนสำรองเงินตราของประเทศลดลง จนต้องเข้ารับการช่วยเหลือทางการเงินจากไอเอ็มเอฟ กู้เงินไอเอ็มเอฟมา ๓ งวด ๕๘๒ ล้านดอลลาร์ และใช้ค้ำหนักรวมเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ข้อมูลประเทศไทยเข้าโครงการไอเอ็มเอฟทั้ง ๒ ครั้ง (<http://www.oknation.net/blog/indexthai/๒๐๐๘/๐๖/๑๒/entry-๑>)

สถาบัน การเงินมีปัญหาการขาดสภาพคล่อง ทางกรต้องเข้าควบคุมกิจการบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และเครดิตฟองซิเอร์ ๒๕ ราย ใช้เงินเสริมสภาพคล่องบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และเครดิตฟองซิเอร์ดังกล่าว เป็นเงิน ๑๕,๔๖๕ ล้านบาท รู้จักกันในชื่อ โครงการ ๔ เมษา(๒๕๒๗) ภาคการผลิตจริง ก็ล้ม เหตุการณ์ดังกล่าว เป็นที่มาของการตั้ง "กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน" (Financial Institutions Development Fund : FIDF) ในปี ๒๕๒๘ โดยกระทรวงการคลังส่งเงินสมทบก้อนแรก ๑,๐๐๐ ล้านบาท แล้วให้สถาบันการเงิน ๐.๑๐ เปอร์เซ็นต์ของฐานเงินฝาก สมทบเข้ากองทุนฯ ช่วงหลังเพิ่มเงินสมทบเป็น ๐.๔ เปอร์เซ็นต์ วิสัยทัศน์ของกองทุนฟื้นฟูฯ มีว่า "หากมีสภาพคล่องให้แก่สถาบันการเงิน ช่วงที่สถาบันการเงินมีปัญหาการขาดสภาพคล่อง จะทำให้สถาบันการเงินยืนอยู่ได้ และไม่ล้มลง" กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ วิสัยทัศน์ที่ล้มเหลว

เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจครั้งที่ ๒ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ทำการอัดฉีดสภาพคล่องแก่สถาบันการเงินอย่างเต็มที่ จนไอเอ็มเอฟออกมาเตือน แต่อัดฉีดสภาพคล่องเท่าใด ก็ไม่สามารถทำให้สถาบันการเงินยืนอยู่ได้ และล้มลงทั้งระบบ ล้มมากกว่าการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจครั้งแรก สุดท้าย

ยังก่อนนี้สาธารณะไว้อย่างท่วมท้น ไม่มีใครวิจารณ์ถึงวิสัยทัศน์ที่ล้มเหลวของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ แม้แต่น้อย รายงานข่าวบอกว่า กองทุนฟื้นฟูฯ ได้จัดคิด สภาพคล่อง แก่สถาบันการเงิน ๗๗๕,๑๒๖ ล้านบาท องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน(ปรส.) ได้ขายสินทรัพย์ของบริษัทที่ถูกปิดกิจการ และคืนเงินให้กองทุนฟื้นฟูฯ ๑๕๐,๘๘๖ ล้านบาท จึงเหลือเป็นความเสียหายเฉพาะในส่วนกองทุนฟื้นฟูฯ สูงถึง ๕๘๘,๒๔๐ ล้านบาท สถาบันการเงินถูกปิดการดำเนินงานในช่วงแรก ๕๔ แห่ง ถึงทุกวันนี้มีรายงานจากกระทรวงการคลังว่า สถาบันการเงินถูกปิดไปแล้วกว่า ๗๐ แห่ง (อีกด้านหนึ่ง ทางกรได้ตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย(บสท.) มาจัดการกับความเสียหายของภาคการผลิตจริงอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งความเสียหาย ก็ไม่น้อยไปกว่าความเสียหายของสถาบันการเงินที่กล่าวนี้) ตอนนี้ FIDF๑ เหลือหนี้ประมาณ ๔.๖ แสนล้านบาท โดยกำหนดจะชำระได้หมดภายใน ๓๐ ปี และ FIDF๒ มีหนี้ประมาณ ๖.๕ แสนล้านบาท ตั้งเป้าชำระให้หมดภายใน ๑๕ ปี

<http://www.oknation.net/blog/rivermoon/๒๐๐๕/๐๓/๑๖/entry-๑>

กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ได้ถูกยุบเลิกไปแล้ว เปลี่ยนมาตั้ง "สถาบันประกันเงินฝาก" (Deposit Insurance Agency : DIA) ขึ้นมาแทน วิสัยทัศน์ของสถาบันประกันเงินฝาก ก็ไม่ได้แตกต่างจากวิสัยทัศน์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯเท่าใดนัก วิฤติเศรษฐกิจ ครั้งแรกเกิดจากการพังทลายของตลาดหุ้นในปี ๒๕๒๑ วิฤติเศรษฐกิจครั้งที่ ๒ ก็มีต้นเหตุมาจากการพังทลายของตลาดหุ้นอีกเช่นกัน ในปี ๒๕๓๗ ห่างกัน ๑๖ ปี หากยึดตามตัวเลขนี้ วิฤติครั้งต่อไปก็อาจจะเกิดขึ้นในปี ๒๕๕๓ (๒๕๓๗+๑๖) หนี้สาธารณะของเก่า ที่เกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ยังใช้ไม่หมด ก็จะเกิดหนี้สาธารณะใหม่มาเพิ่มเติมได้ จากการประชุมอาเซียนครั้งที่ ๑๔ จะเพิ่มทุนอาเซียน (Asean Fund) จาก ๘ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ เป็น ๑.๒ แสนล้านเหรียญสหรัฐ Asean Fund คือรูปแบบ ของการคิดใช้แต่เงินในการแก้ปัญหา และคิดแก้ที่ปลายเหตุ "กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนากระบบสถาบันการเงิน" คือตัวอย่างที่ล้มเหลวในการแก้ปัญหาวิฤติเศรษฐกิจของประเทศ ไทย เห็นว่าระบบขาดสภาพคล่อง ก็หาสภาพคล่องมาใส่ แต่ไม่ดูว่า ต้นเหตุอะไรที่ทำให้ระบบขาดสภาพคล่อง ส่งผลให้วิฤติครั้งที่ ๒ ย่อยยับมากกว่าเดิม "ไอเอ็มเอฟ" คือหน่วยงานที่ล้มเหลวมากที่สุดของโลก คอยแต่จัดสภาพคล่อง ให้ประเทศที่สภาพคล่องมีปัญหา โดยไม่เคยหาว่า ต้นเหตุอะไรที่ทำให้สภาพคล่องของประเทศนั้นๆมีปัญหา การเข้าโครงการ IMF ครั้งเดียวก็เกินพอแล้ว แต่หลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ต้องเข้าโครงการ IMF ถึง ๒ ครั้ง

ตัวอย่างความล้มเหลว จากการใช้แต่เงินอย่างเดียวแก้ปัญหาไม่ให้เห็น คืองานของ "กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ" และงานของ "IMF" อาเซียน จึงคิดที่จะตั้ง Asean Fund ที่มี "รูปแบบปรัชญา" เหมือนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ และของไอเอ็มเอฟขึ้นมาอีก อาเซียน กำลังจะสร้างสิ่งที่เป็นปัญหาคอระบบเศรษฐกิจของชาติอาเซียน เหมือน "กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ" และ

"IMF" อีก Asean Fund เป็นความริเริ่มของประเทศ อาเซียนก็สามารถตั้งกองทุนขึ้นมาบริหารเงินของอาเซียนเองได้" ก็คิดแค่ได้บริหารเงินเป็นผลร้าย ต่อระบบเศรษฐกิจของอาเซียน

ภาคการผลิตและภาคการเงินของไทย ล่มสลายไปแล้วระหว่างปี ๑๙๙๗-๑๙๙๘ (๒๕๔๐ - ๒๕๔๑) ภาคการผลิตและภาคการเงินของสหรัฐ ล่มสลายไปแล้วระหว่างปี ๒๐๐๘ - ๒๐๐๙ (๒๕๕๑ - ๒๕๕๒)

ภาคการผลิตและภาคการเงินของโลก กำลังจะล่มสลายตามมา การ พังทลายของตลาด Nasdaq และ ค่าเงินเหรียญสหรัฐในปี ๒๐๐๐ ทำให้ค่าเงินเหรียญสหรัฐไม่ได้รับความเชื่อมั่น ไหลออกมาทั่วโลกรวมทั้งไหลเข้ามาทั่วอาเซียน ทำให้ตลาดหุ้นอาเซียนโดยรวม ขึ้นมาสูงสุดในปลายปี ๒๐๐๗ โดยเพิ่มขึ้นถึง ๓๓๖ เปอร์เซ็นต์ จากนั้นก็พังทลายลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ปี ๒๐๐๘ ตลาดหุ้นอาเซียนตกตลอดปี และตกไปแล้ว ๕๕ เปอร์เซ็นต์ ตลาดหุ้นอาเซียนขึ้นต่อเนื่อง ๕-๖ ปีติดต่อกัน แต่ตกแรงในปีเดียว ขึ้นมา ๑๐๐ ส่วน ตกไปแล้ว ๗๐ ส่วน เป็น รูปแบบความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดจากตลาดหุ้น "กลไก" ของความเสียหาย ที่เกิดจากการพังทลายของตลาดหุ้น

ช่วงตลาดหุ้นอาเซียนขึ้น ๓๓๖ เปอร์เซ็นต์ ค่าเงินอาเซียนขึ้น ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ช่วงตลาดหุ้นอาเซียนตก ๕๕ เปอร์เซ็นต์ ค่าเงินอาเซียนตกไปแล้ว ๑๖ เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของตลาดหุ้น ส่งผลให้ค่าเงินเปลี่ยนแปลงโดยตรง ต่อค่าเงิน การเปลี่ยนแปลงของค่าเงินของประเทศญี่ปุ่นที่ประสบภัยสึนามิ ปรากฏว่า ไม่ได้ทำให้ค่าเงินของประเทศใดเสียหาย แม้แต่น้อย ความร้ายแรงของสึนามิ เทียบไม่ได้กับความเลวร้ายที่เกิดจากตลาดหุ้น สามารถกล่าวได้ว่าการพังทลายของตลาดหุ้น คือต้นเหตุการพังทลายของค่าเงิน ความ ไม่รู้ ทำให้ IMF ไม่สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของโลกแบบถูกทิศทาง โดยไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ปี ๒๐๐๘ มีถึง ๔ ประเทศเข้าโครงการ IMF ข้อมูล ๔ ประเทศที่เข้าโครงการไอเอ็มเอฟในปี ๒๐๐๘ ไม่มีเรื่องใดที่แสดงว่าประสบผลสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่อง การแก้แต่ละสาเหตุของปัญหา ซ้ำเติมให้เกิดความเสียหายมากกว่าเดิม

ที่ประชุมผู้นำอาเซียนครั้งที่ ๑๔หารือการตั้งกองทุนสำรองฯ ในภูมิภาค หรือ ACB เพื่อนำไปสู่การรวมสกุลเงินในอาเซียน คล้ายกรณีของเงินยูโร เตรียมศึกษาถึงแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ปี ค.ศ. ๒๐๐๕-๒๐๑๕ ดู ท่าอาเซียน จะว่างงานกันมาก ไม่มีอะไรจะทำ คิดเดินตามรอยเท้า ตะวันตก ทุกฝั้ว ตั้งประชาคมอาเซียน และรวมสกุลเงินอาเซียน ตามแบบประชาคมยุโรป และรวมสกุลเงินเป็นสกุลยูโรเดียว ยุโรป เป็นประเทศที่ไม่น่าอยู่ อัตราคนว่างงานสูง หรือมีโอกาสตกงานง่าย ค่าครองชีพสูง แม้รวมเป็นประชาคมยุโรป และรวมสกุลเงินเป็นสกุลเงินยูโรแล้ว ก็ไม่ได้ทำให้ยุโรปดีขึ้น

การรวมเป็นประชาคมยุโรป และรวมสกุลเงินเป็นสกุลเงิน Euro เดียว ไม่น่าจะเป็นเรื่องผิด แต่อะไรคือสิ่งผิดปกติในระบบเศรษฐกิจของยุโรปมากกว่า ที่ทำให้เกิดความเลวร้ายต่อประชาคมยุโรปทุกวันนี้ ปลายปี ๒๐๐๘ อังกฤษ ยูเครน และ โอลิแกนดร์ รวม ๓ ประเทศ ได้เข้าโครงการยูโรโซนไปแล้ว Europe๓๕ Index ก็น่าสนใจตลาดรวมตลาดหุ้นยุโรป ๓๕ ประเทศ ปี ๒๐๐๑-๒๐๐๗ ขึ้นมา ๓๖๕ เปอร์เซ็นต์ ปลายปี ๒๐๐๗ - ต้นปี ๒๐๐๘ ดัชนีตกไปแล้ว ๗๑ เปอร์เซ็นต์ ค่าเงิน Euro เพิ่ม ๕๓ เปอร์เซ็นต์ เพิ่มขึ้นช่วงเดียวกับที่ตลาดหุ้นยุโรปสูงขึ้น ช่วงที่ตลาดหุ้นยุโรปตก ๗๑ เปอร์เซ็นต์ ค่าเงิน Euro ก็ตกเช่นเดียวกัน อ่อนลง ๒๑ เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับเงินเหรียญสหรัฐ ดูจากรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง ของตลาดหุ้น และค่าเงินของยุโรปแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงแรงอย่างผิดปกติ เหมือนกับที่เคยพบเห็นภาพเช่นนี้มาในหลายประเทศ หลายครั้งแล้ว ยุโรปได้พบกับความเสียหายแล้ว ความเสียหายจะทยอยปรากฏให้เห็นในช่วง ๓-๕ ปีต่อไป ช่วงที่ผ่านมา ตลาดหุ้นอิตาลีตก ๖๕ เปอร์เซ็นต์ ตลาดหุ้นโอลิแกนดร์ ๕๘ เปอร์เซ็นต์ (เข้าโครงการยูโรโซน)

ผู้นำอาเซียนเห็นพ้องต้องกันนโยบายเชิงรุกและเด็ดขาดเพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นของตลาดและเสถียรภาพการเงิน ผ่านมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจ และดำเนินมาตรการการเงินแบบผ่อนปรนด้วยการให้สินเชื่อเพื่อการค้า เพื่อกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ ยืนยันที่จะร่วมมือเพิ่มการหมุนเวียนสินค้าบริการและการลงทุน อย่างเสรี ต่อต้านนโยบายการ ปกป้องทางการค้า การละเว้นการกำหนดมาตรการ กีดกันทางการค้าใหม่ๆ การทำงานของข้าราชการระดับสูงของอาเซียน สะท้อนถึงความล้มเหลวของผู้นำอาเซียน และเลขาธิการอาเซียน

เงินทุนคือตัวกลางของธุรกรรมในประเทศแต่ละประเทศ ระหว่างอาเซียน และระหว่างโลก เงินสำรองเงินตราฯเคยเหือดแห้งไปจากประเทศไทย จนกระทั่งต้องเข้าไอเอ็มเอฟมา ๒ ครั้งแล้ว เงินสำรองเงินตราฯระหว่างประเทศ ของแต่ละประเทศ แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของธุรกรรมโลก ธุรกรรมของโลก เกิดจาก ๒ ส่วนหลัก

๑. จากส่วนของธุรกรรมการผลิตและการพาณิชย์จริง (Real sectors) เช่น การผลิต การนำเข้า การส่งออก การท่องเที่ยว ฯลฯ เป็นธุรกรรมของเอกชนประเทศต่างๆ อาจจะทำให้ได้ดุลหรือขาดดุลได้

๒. เกิดจากส่วนของธุรกรรม"ไม่ใช่"การผลิตและการพาณิชย์จริง (Non real sectors) เช่น ธุรกรรมในตลาดทุน และตลาดพันธบัตร เป็นธุรกรรมของบรรดา World Fund (Hedge Fund) ผู้เขียนให้น่าหนักธุรกรรมส่วนนี้มีน้ำหนักประมาณ ๗๕-๘๐ เปอร์เซ็นต์

(<http://www.oknation.net/blog/pornsri๕๒๐๑/๒๐๐๘/๐๓/๑๕/entry-๑>)

ความคาดหวังการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียน

๑.๑ อาเซียนมีเป้าหมายจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ที่ประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรม วิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียน คือ การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเมื่อปี ๒๕๕๑ ได้มีการจัดทำกฎบัตรอาเซียนหรือธรรมนูญอาเซียน เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร และแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Blueprints) ในทั้งสามเสาหลัก ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน คือการสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๑.๒ ในปี ๒๕๕๓ ประเทศไทยได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Connectivity) เพื่อเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน และนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) อีกทั้งเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีโลก

๑.๓ นอกจากการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางแล้ว อาเซียนยังให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับนอกภูมิภาค โดยมีเป้าหมายที่จะรักษาความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในสถาปัตยกรรมในภูมิภาค และเพิ่มบทบาทของอาเซียนในเวทีโลก รวมทั้งการมีท่าที่ร่วมกันในเวทีโลกในปี ๒๕๖๕ (ค.ศ. ๒๐๒๒)

๒. แนวทางการดำเนินงาน

๒.๑ การสร้างประชาคมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ภายในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕)

๒.๑.๑ ประเด็นความร่วมมือสำคัญที่ไทยผลักดันและมีความเร่งด่วน

การรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียว สำหรับประชากร ๖๐๐ ล้านคนในอาเซียนโดยให้มีการไหลเวียนอย่างเสรีสำหรับสินค้า บริการ การลงทุน และบุคลากรวิชาชีพต่างๆ และมีการไหลเวียนอย่างเสรียิ่งขึ้นสำหรับเงินทุน

การเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Master Plan on ASEAN Connectivity) ในปี ๒๕๕๓ เพื่อเป็นกรอบในการร่วมมือในการสร้างความเชื่อมโยง

ระหว่างกันใน ๓ มิติ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และ ความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเน้นอาเซียนในเบื้องต้น และจะเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงไปภูมิภาคต่างๆ อาทิ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และอื่นๆ ต่อไป

การบริหารจัดการภัยพิบัติ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๙ ที่ผ่านมามีการลงนามความตกลงเพื่อเริ่มดำเนินการศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม หรือ AHA Center ขึ้นที่กรุงจาการ์ตาอินโดนีเซีย เพื่อทำหน้าที่ประสานความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและความช่วยเหลือจากนอกภูมิภาค กรณีเกิดภัยพิบัติ นอกจากนี้ไทยได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการออกแถลงการณ์ว่าด้วยความร่วมมือในด้านการป้องกันอุทกภัย การลดผลกระทบ การบรรเทา การฟื้นฟู และการบูรณะ (ASEAN Leaders' Statement on Cooperation in Flood Prevention, Mitigation, Relief, Recovery and Rehabilitation) ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่อาเซียนกำหนดความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ น้ำและการฟื้นฟูและบูรณะหลังภัยพิบัติอย่างชัดเจน

๒.๑.๒ ประเด็นสำคัญอื่นๆ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางทะเล การปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนรวมทั้งการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น โรคระบาด ปัญหาสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย เป็นต้น

๓. การสร้างความสัมพันธ์ที่มีพลวัต และผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอก

๓.๑ การรักษาความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนเป็นผู้ขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาค ได้แก่ ASEAN+๑ ASEAN+๓ ASEAN Regional Forum (ARF) และ East Asia Summit (EAS) ซึ่งสหรัฐฯ และรัสเซียเข้าร่วมประชุม EAS เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ ทั้งนี้ อาเซียนสามารถผลักดันให้กรอบความร่วมมือต่างๆ เกิดประโยชน์สูงสุดกับอาเซียน ทั้งโดยการดึงประเทศคู่เจรจาเข้ามาสร้างความเชื่อมโยงกับอาเซียน โดยมีโครงการสำคัญ เช่น เส้นทางรถไฟคุนหมิง-สิงคโปร์ และการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกทวายในเมียนมาร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ไทยส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ต่างๆ ที่อาเซียนมีกับ ๖ ประเทศคู่เจรจา (จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) โดยระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๙ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ อาเซียนได้จัดทำ ASEAN Framework for Regional Comprehensive Economic Partnership ซึ่งจะเป็กรอบและหลักการพื้นฐานในการจัดทำ FTA ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา FTA และประเทศอื่นๆ ที่สนใจ เพื่อขยายเขตการค้าเสรีในภูมิภาค

๓.๒ การเพิ่มบทบาทของอาเซียนในเวทีโลก อาเซียนมีส่วนร่วมในการประชุม G ๒๐ อย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมระหว่างผู้นำอาเซียนกับเลขาธิการสหประชาชาติอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งได้จัดทำความเป็นหุ้นส่วนรอบด้านกับสหประชาชาติ(ASEAN-UN Comprehensive Partnership) โดยส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การบริหารจัดการภัยพิบัติ และการส่งเสริมความมั่นคงทางทะเล เป็นต้น นอกจากนี้ อินโดนีเซียได้กำหนดหัวข้อหลัก (theme) ของการเป็นประธานอาเซียนในปี ๒๕๕๔ ว่า “ASEAN Community in a Global Community of Nations” กล่าวคือ การผลักดันให้อาเซียนมีบทบาทในเวทีโลกมากขึ้น ซึ่งจะถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญต่อไปของอาเซียน ภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) โดยจะผลักดันให้อาเซียนมีท่าทีที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวและสอดคล้องกันมากขึ้นในประเด็นที่ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญ

๔. ปัญหาของการดำเนินนโยบายของอาเซียน

การดำเนินนโยบายของชาติอาเซียนจะมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านสังคม อุตสาหกรรม เกษตรกร

๔.๑ ปัญหาของการดำเนินนโยบายของอาเซียนด้านสังคม ไทยมีบทบาทอย่างแข็งขันในการส่งเสริมความร่วมมือและประสานความสัมพันธ์อันดีที่มีอยู่ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ได้รับการศึกษา การอบรม มีสุขภาพสมบูรณ์และมีฐานะที่มั่นคง เพื่อให้ประชาชนชาวอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งความร่วมมือด้านสังคมของอาเซียนประกอบด้วย การพัฒนาสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรมและสนเทศ สิ่งแวดล้อม และยาเสพติด ไทยได้มีส่วนร่วมที่สำคัญต่อพัฒนาการความร่วมมือด้านนี้ของอาเซียน โดยได้ผลักดันโครงการที่สำคัญหลายโครงการ อาทิ การริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) เพื่อประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาและการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาระดับสูง โดยมีสำนักงานอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ การจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ ฯลฯ อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเป็นศูนย์อบรมเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของอาเซียน และการผลักดันให้อาเซียนยกระดับแรงงานของตน โดยการดำเนินโครงการด้านการพัฒนาทักษะแรงงานของอาเซียนให้สามารถรองรับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ ตลอดจนผลักดันให้อาเซียนเห็นพ้องร่วมกันว่าไม่ควรเชื่อมโยงเรื่องมาตรฐานแรงงานเข้ากับการค้าระหว่างประเทศตามความประสงค์ของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ความ

ร่วมมือกันในการพัฒนามนุษย์ ความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีและความเป็นอันหนึ่งอัน http://www.baanjomayut.com/library_๒/asean_community/๐๒.html

๔.๒ ปัญหาด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ดำเนินภายใต้กรอบคิดของการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเน้นการพัฒนาเพื่อทดแทนการนำเข้าก่อน จากนั้นจึงเปลี่ยนแผนการพัฒนามาสู่การพัฒนาเพื่อการส่งออก แม้ว่าจะทำให้กลุ่มประเทศอาเซียนพึงพอใจกับการเติบโตของภาคการผลิตอุตสาหกรรม (โดยเฉพาะประเทศไทย ผมยังนึกถึงภาพความปลื้มปิติของรัฐบาลในปีที่ไทยส่งออกได้เกินหนึ่งล้านๆ บาทได้) แต่ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมกลับหมกเม็ดปัญหาที่ใหญ่หลวงเอาไว้

ปัญหาแรกที่กลุ่มประเทศอาเซียนเผชิญร่วมกัน เพราะเกิดขึ้นจากเงื่อนไขการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบเดียวกัน ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเน้นการลงทุนจากต่างชาติโดยมีรัฐเป็นเสมือนผู้ควบคุมและวางแผนเอื้ออำนวยให้อุตสาหกรรมเติบโต ได้ทำให้เกิดกระบวนการเลือกสรรเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำเดิมให้ได้เสวยสุขจากแผนพัฒนาฯ ซึ่งทำให้กลุ่มคนที่มีโอกาสใกล้ชิดอำนาจรัฐได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจตามไปด้วย ในขณะที่คนส่วนใหญ่ได้มีส่วนแบ่งอยู่บ้างก็เป็นเพียงแค่แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น บริษัทต่างชาติ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น ที่ลงทุนมากที่สุดในอาเซียนก็ไม่ได้กังวลในเรื่องความเหลื่อมล้ำนี้ เพราะรัฐและกลุ่มทุนพรรคพวกของรัฐได้ค้ำประกันเสถียรภาพของการดำเนินงานไว้อย่างเข้มแข็ง รวมทั้งการลงทุนของบริษัทต่างชาติก็ไม่ได้ก่อให้เกิดการจ้างงานมากมายนักเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแรงงานในประเทศนั้นๆ แม้ว่าในช่วงแรกของการพัฒนาอุตสาหกรรมจะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นก็ตาม เพราะจังหวะของการย้ายฐานการผลิตของบริษัทในทศวรรษ ๑๙๗๐ นั้นเครื่องจักรกลเริ่มพัฒนาดีมากขึ้นจนไม่ต้องการแรงงานมากมายนัก การพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศจะพัฒนาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับว่าประเทศใดสามารถจะพัฒนาเศรษฐกิจด้านอื่นหรือแขนงอื่นที่ทำให้เกิดการขยายตัวของ “ตลาดภายใน” รองรับการผลิตของบริษัทต่างชาติได้ ก็จะทำให้เกิดการลงทุนต่อเนื่องต่อในอุตสาหกรรมที่นอกจากจะส่งออกแล้วยังสามารถขายภายในประเทศได้ หากประเทศใดไม่สามารถสร้าง “ตลาดภายใน” รองรับได้ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมของบริษัทก็จะลดลงหรืออย่างดีที่สุดก็เป็นแค่การผลิตบางส่วนเท่านั้น เส้นโค้งของประเทศไทยต่อบริษัท นอกจากที่ว่ากันว่าคนไทยน่ารักแล้ว เหตุผลใหญ่ก็คือประเทศไทยมีตลาดภายในที่รองรับอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ (น่าแปลกใจที่การขายรถยนต์เพิ่มสูงมากขึ้นมาในรอบสามเดือนที่ผ่านมา) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมในกลุ่มประเทศอาเซียนจึงไม่ได้นำมาซึ่งการสร้างสังคมเศรษฐกิจที่มีการเติบโตของคนชั้นกลางเหมือนอย่างในประเทศที่มีลงทุน

เช่น ญี่ปุ่น เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้สร้างการจ้างงานกว้างขวางมาก จนทำให้โอกาสการเข้าทำงานเป็น “ซาลารีแมน” (คนทำงานรับเงินเดือน) เกิดขึ้นอย่างถล่มทลาย

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจได้ทำให้เกิดการปรับตัวของประชาชนพลเมืองของประเทศในอาเซียนอย่างสำคัญ และได้กลายเป็นปัญหาร่วมกันประการที่สอง ได้แก่ การขยายตัวของภาคการผลิตไม่เป็นทางการ พลเมืองจำนวนมากที่อยู่ในยุคสมัยของการพัฒนาได้เริ่มตระหนักว่าตนเองต้องเปลี่ยนอาชีพ เพราะการเกษตรกรรมแบบเดิมไม่ได้นำมาซึ่งอนาคตที่งดงาม แต่ขณะเดียวกันงานในระบบก็ไม่สามารถรองรับพลเมืองจำนวนมากมายมหาศาลได้ การเกิดขึ้นและขยายตัวของการผลิตภาคไม่เป็นทางการ ด้านหนึ่ง คือ ภาพสะท้อนความล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรม อีกด้านหนึ่ง ก็คือ ความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของประชาชนในการปรับเปลี่ยนตนเองเพื่ออยู่รอดและเพื่ออนาคตที่ดีกว่าภายใต้เงื่อนไขที่รัฐของประเทศนั้นๆ ไม่ได้สนใจดูแลเลย

ความสำเร็จของการสร้างสรรค์ของพลเมืองภายใต้เงื่อนไขที่รัฐไม่ดูแลนี้ ดูได้จากการขยายตัวของภาคการผลิตไม่เป็นทางการของประเทศอาเซียนที่ปัจจุบันคนที่อยู่ในภาคการผลิตไม่เป็นทางการของประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซียสูงมากถึงร้อยละหกสิบของกำลังแรงงานในประเทศนั้นๆ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์สูงมากกว่าร้อยละเจ็ดสิบของกำลังแรงงาน

นอกจากนี้รัฐจะไม่แยแสการผลิตภาคไม่เป็นทางการแล้ว ก็ยังมีกรอบการคิดที่มองว่าภาคการผลิตไม่เป็นทางการนี้เป็นบ่อเกิดของความไม่ทันสมัย ความสกปรก ที่จะต้องขจัดออกไปเสียด้วยซ้ำ ทั้งๆ ที่การผลิตไม่เป็นทางการนี้เป็นการสร้างตลาดภายในที่เข้มแข็งรองรับความเหลื่อมล้ำได้เป็นอย่างดี (ลองคิดถึงว่าแรงงานราคาถูกในบริษัทต่างชาติจะอยู่รอดได้อย่างไรหากไม่สามารถพึ่งพาแร่แฝงลอยอาหารราคาถูก หรือแม่บ้านชนชั้นกลางจะทำอย่างไรหากไม่สามารถซื้อกับข้าวจากหาบเร่ข้างป้ายรถเมล์) ภาคการผลิตไม่เป็นทางการที่เป็นเสมือนทางออกและความหวังในการขยับฐานะของผู้คนจึงถูกรัฐปี๋ทามาโดยตลอด ความพยายามจะให้ความหมายทางเศรษฐกิจแก่ภาคการผลิตไม่เป็นทางการนั้นมีน้อยมาก รายงานการประเมินการคำนวณว่าการผลิตของภาคการผลิตไม่เป็นทางการนั้นส่งผลต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศอย่างไร เช่น ที่ทำกันในประเทศมาเลเซีย (MEASURING Contribution of Informal SECTOR /INFORMAL Employment TO GDP in MALAYSIA: DEVELOPMENT OF SURVEY INSTRUMENT) ก็ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐและนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักสักเท่าใด

ด้วยเหตุนี้ การเคลื่อนไหวของคนในภาคการผลิตไม่เป็นทางการจึงได้ก้าวเข้าสู่ปริณิชนาททางการเมืองมากขึ้น พลัสนับสนุนอดีตประธานาธิบดีเอสตราดา ประเทศฟิลิปปินส์ ที่

ยังคงอยู่ในวันนี้เป็นปรากฏการณ์แรกที่เกิดขึ้น ความพยายามจะปฏิรูปของอดีตรองนายกรัฐมนตรี อันวาร์ ประเทศมาเลเซียและได้รับการสนับสนุนไม่น้อยจากภาคการผลิตไม่เป็นทางการ การก้าวขึ้นมามีอำนาจของประธานาธิบดีประเทศอินโดนีเซียแต่ละท่าน ก็จะต้องมีนโยบายเชิงประชานิยม เพื่อเรียกคะแนนเสียงจากภาคการผลิตไม่เป็นทางการนี้ ปรากฏการณ์ล่าสุด ได้แก่ การเกิดขึ้นของ ขบวนการสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร

การเคลื่อนเข้ามาสู่ปริณิชนิตทางการเมืองของคนในภาคการผลิตไม่เป็นทางการในประเทศอาเซียน เป็นปัญหาร่วมกันที่น่าจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าเพื่อเปรียบเทียบ และร่วมกันหาทางพัฒนาภาคการผลิตไม่เป็นทางการให้ก้าวหน้าต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเงื่อนไขและโอกาสให้แก่การปรับเข้าสู่การผลิตรายย่อยหรือกลางของภาคการผลิตที่เป็นทางการ หรือจะรักษาภาคการผลิตไม่เป็นทางการไว้แต่ต้องเป็นการรักษาเอาไว้อย่างไม่ถูกรัฐบิฑา ประเทศที่ลงทุนในอาเซียน โดยเฉพาะญี่ปุ่น ก็ควรจะตระหนักด้วยว่าหากปล่อยให้ปัญหาความขัดแย้งของอาเซียน ขยายมากขึ้น ตลาดภายในอาเซียนที่เป็นหลังพิงที่สำคัญของอุตสาหกรรมญี่ปุ่นก็จะกระทบกระเทือนไปด้วย จึงควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมคิดและรับผิดชอบมากขึ้น สังคมทุกสังคมจะเป็นสังคมสันติได้ก็ต่อเมื่อสังคมได้เพิ่มความสามารถและช่องทางในการเลือกทางเดินของชีวิตให้แก่คนทั้งหมด ไม่ใช่ทำลายความหวังของผู้คนจำนวนมากเช่นที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศอาเซียน (อรรถจักร สัตยานุรักษ์ : <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/attachak/๒๐๑๐๐๖๒๔>)

๔.๓ ปัญหาและผลกระทบความตกลงการลงทุนอาเซียน ต่อเกษตรกรรม ฐานทรัพยากรและภาคเกษตรกรรมไทย

ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement) เป็นความตกลงเต็มรูปแบบที่เกิดจากการผนวกความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ซึ่งเป็นความตกลงเปิดเสรีการลงทุน ที่มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. ๑๙๙๘ กับความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (ASEAN IGA) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี ๑๙๘๗ ให้เป็นความตกลงเต็มรูปแบบฉบับเดียว ทั้งนี้โดยมีการลงนามเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ที่หัวหิน ประเทศไทย ในระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๔ ความตกลงนี้จะให้สิทธินักลงทุนในอาเซียน และนักลงทุนต่างชาติที่มีกิจการอยู่ในอาเซียนและต้องการขยายการลงทุนในอีกประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนตามหลักประติบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) กล่าวคือนักลงทุนจากต่างชาติได้รับสิทธิเช่นเดียวกับประชาชนเจ้าของประเทศ ยกเว้นในสาขาที่ได้สงวนเอาไว้ (Temporary Exclusion List-TEL) และสาขาที่อ่อนไหว (Sensitive List)

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้เสนอให้คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ(กนศ.) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ ให้ยกเลิกข้อสงวนของประเทศไทย ๓ รายการคือ ๑) การทำประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๒) การทำป่าไม้จากป่าปลูก และ ๓) การทำกิจการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช โดยให้ถอนข้อสงวนดังกล่าวออกจากรายการเพื่อให้ นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ อีกทั้งแจ้งว่าการยกเลิกข้อสงวนดังกล่าวไม่มีผู้คัดค้าน

การเปิดเสรีดังกล่าวเป็นการเปิดรับให้กับต่างประเทศมีขอบเขตที่กว้างขวาง เพราะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ทรัพยากรพันธุกรรม การเกษตร และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ครอบคลุมถึงการเปิดเสรี การอำนวยความสะดวก การส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน อีกทั้งเชื่อมโยงกับการเปิดเสรีให้กับนักลงทุนนอกอาเซียนที่ได้ลงทุนในอาเซียนด้วย ผลกระทบของความตกลงนี้จึงสร้างความเสียหายได้ยิ่งกว่าการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีที่รัฐบาลไทยในอดีตได้ลงนามกับต่างประเทศ เนื่องจากความตกลงส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีสินค้าเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

ผลกระทบของการเปิดเสรีการลงทุนต่อเกษตรกร ฐานทรัพยากร และภาคเกษตรกรรมโดยรวม มีดังต่อไปนี้

๑. เร่งให้เกิดกระบวนการกว้านซื้อที่ดินและเช่าพื้นที่ทำการเกษตรโดยกลุ่มทุนจากต่างชาติ เช่น การเข้ามาสัมปทานปลูกป่าในพื้นที่เขตป่าสงวนเสื่อมโทรม พื้นที่ป่าชายเลน รวมถึงพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นการขยายความขัดแย้งปัญหาที่ดินและปัญหาการแย่งชิงน้ำในฤดูแล้งระหว่างกลุ่มทุนกับชาวบ้านในรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

๒. กลุ่มทุนต่างชาติจะเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เช่น พันธุ์ข้าวพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พืชสมุนไพร ฯลฯ รวมถึงการจดทรัพย์สินทางปัญญาจากสายพันธุ์พืช สอดรับกับความพยายามของบริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติที่ผลักดันให้มีการส่งออกพันธุ์พืชออกนอกประเทศโดยเสรี และผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อให้สามารถผูกขาดสายพันธุ์พืชได้โดยง่าย โดยไม่ต้องขออนุญาตการเข้าถึงพันธุ์พืช และการแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆที่ได้ใช้ประโยชน์จากสายพันธุ์พืชในประเทศ ต่างชาติจะเข้ามาผูกขาดตลาดเมล็ดพันธุ์พืช เช่น ข้าว ซึ่งมีมูลค่าขึ้นต้นสูงมากกว่า ๒๕,๐๐๐ ล้านบาท/ปี ทั้งนี้ไม่นับการใช้ช่องทางการเข้ามาตั้งกิจการเพาะและขยายพันธุ์พืชเพื่อเข้าถึงทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งมีมูลค่ามหาศาลประเมินค่ามิได้

๓. การเปิดเสรีการขยายพันธุ์พืช จะเป็นการเปิดโอกาสให้ทุนขนาดใหญ่ข้ามชาติเข้ามายึดครองอาชีพและกิจการที่คนไทยได้พัฒนามาเป็นเวลานานหลายทศวรรษ จนกลายเป็นอาชีพของ

คนไทยเป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจกล้วยไม้ของไทย ทั้งนี้โดยกลุ่มทุนขนาดใหญ่จะเข้ามาใช้ประโยชน์จากฐานพันธุ์กรรม ภาพลักษณ์ และฐานการตลาด เบียดขับผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้พัฒนาเป็นลำดับให้สูญหายไปเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับร้านค้าปลีกรายย่อย เกิดผลกระทบต่อกิจการกล้วยไม้ของไทยซึ่งมีมูลค่าการส่งออกหลายพันล้านบาท/ปี โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวผลกระทบต่อศักยภาพการพัฒนาในอนาคตและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

๔. นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น ขลประทาน การพัฒนาที่ดิน การส่งเสริมการเกษตร การอุดหนุนผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงการวิจัยในสาขาต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากภาษีอากรของประชาชน (กระทรวงพาณิชย์. ๒๕๔๕ http://www.baanjommyut.com/library_๒/asean_community/๐๑.html)

สรุป

บทบาทในการแก้ไขปัญหาในระดับภูมิภาคของอาเซียนนั้น จะเน้นความร่วมมือ เช่น ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ในด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียนได้มุ่งเน้นความร่วมมือเพื่อธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือด้านการคลังความร่วมมือด้านสังคม รวมถึงความร่วมมือในการดำเนินนโยบายของชาติประชาคมอาเซียนในปัจจุบัน ๑. ด้านความร่วมมือด้านพลังงาน โครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน โครงการเชื่อมต่อส่งก๊าซอาเซียน ศูนย์พลังงานอาเซียน ความตกลงด้านพลังงานที่สำคัญ ความตกลงว่าด้วยความมั่นคงทางปิโตรเลียมของอาเซียน ๒. ความร่วมมือด้านความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน ๓. โครงการถนนอาเซียน ๔. ความร่วมมือด้าน SMEs ๕. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน

ผลการดำเนินนโยบายของอาเซียนที่ผ่านมาในด้านความสำเร็จได้แก่ภายใต้กรอบการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on international Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora กรอบความร่วมมืออาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ๑๐ ประเทศในภูมิภาคที่เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพของโลก เป็นต้นทางของการค้าสัตว์ป่าพืชป่าไปยังภูมิภาคอื่น การพัฒนาเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Wildlife Enforcement Network) ส่วนความล้มเหลวได้แก่ อีก Asian Fund เป็นความริเริ่มของประเทศอาเซียนก็สามารถตั้งกองทุนขึ้นมาบริหารเงินของอาเซียนเองได้" ที่จะทำให้เกิดผลร้าย ต่อระบบเศรษฐกิจของอาเซียน เช่นเดียวกับ การรวมสกุลยูโรในกลุ่มชาติ EU

สำหรับปัญหาการดำเนินนโยบายของอาเซียนได้แก่ ปัญหาการดำเนินนโยบายด้าน
สังคม ปัญหาด้านอุตสาหกรรม ๓ ปัญหาและผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมที่กำลังเกิดขึ้นในประ
เทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว